

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА

МАТЕРІАЛИ

V МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

12 – 13 жовтня 2017 р.

**ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА
ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ**

Видання присвячене

115-річчю Одеської національної академії харчових технологій

**та 5-річчю Навчально-наукового інституту прикладної
економіки і менеджменту ім.Г.Е.Вейнштейна**

м.Одеса

УДК: 338.43:316.502(477)

Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку ХХІ століття. Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції 12-13 жовтня 2017р. Одеса: Одеська національна академія харчових технологій, 2017. – 291 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку ХХІ століття. Були запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу та новітні управлінські технології в сучасних турбулентних умовах існування підприємств. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Науковий редактор Каламан О.Б. – директор ННПЕіМ ім.Г.Е.Вейнштейна ОНАХТ

Редакційна колегія:

Ангелов Г.В. – д-р філософії, проф., Агеева І.М. – к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. – д.е.н., доц., Купріна Н.М. – к.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. – д.е.н., проф., Павлов О.І. – д.е.н., проф., Рогатіна Л.П. – к.с.н., доц., Савенко І.І. – д.е.н., проф.

Рекомендовано до видання Вченою Радою Одеської національної академії харчових технологій протоколом № 3 від 03.10.2017 р.

Матеріали додаються за оригіналами рукопису
Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та сутність
наданих матеріалів

[Електронний ресурс] / Н. М. Купріна, Н. В. Каткова // Бізнес Інформ. - 2015. - № 4. - С. 180-186. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2015_4_31.
 4. Організація і методика аудиту: [навч. посіб.] / Л.П. Кулаковська, Ю.В. Піча. – К.: Каравела, 2012. – 544 с.

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ
 Антонюк П.О., к.е.н., науковий співробітник Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України
 Антонюк О.П., к.е.н., доцент
 Одеської національної академії харчових технологій

Зовнішньоторговельна діяльність є важливою складовою зовнішньоекономічної діяльності і є фактором економічного зростання, розвитку виробництва та задоволення споживчого попиту населення. Проте по причині спаду в економіці, про що свідчить скорочення валового внутрішнього продукту в Україні зі 183,3 млрд. дол. США в 2013 р. до 93,3 млрд. дол. США в 2016 р., обсяги операцій зовнішньої торгівлі також істотно зменшились (табл. 1)

Показники зовнішньої торгівлі України, 2013-2016 рр. (х)

Таблиця 1 - Географічна структура зовнішньої торгівлі товарами в 2012 р. і 2014 р. (х)

Роки	Зовнішня торгівля:								Зовнішньо торговельний оборот, млрд. дол.
	Товарами				Послугами				
	Експорт, млрд. дол.	Імпорт, млрд. дол.	Сальдо, млрд. дол.	Індекс покриття	Експорт, млрд. дол.	Імпорт, млрд. дол.	Сальдо, млрд. дол.	Індекс покриття	
2013	62,3	75,8	-13,5	0,822	14,5	7,6	6,9	1,908	160,2
2014	53,9	54,4	-0,5	0,991	11,5	6,4	5,1	1,797	126,2
2015	38,1	37,5	0,6	1,016	9,7	5,5	4,2	1,764	90,8
2016	36,3	39,2	-2,9	0,919	9,9	5,3	4,5	1,868	90,7

(х) Розраховано авторами за даними Державної служби статистики України [2]

Аналіз даних табл. 1 свідчить, що скорочення обсягів зовнішньої торгівлі стосується як операцій з товарами, так і операцій з послугами. В структурі зовнішньоторговельного обороту країни переважають операції з товарами – 85 % за період 2013-2014 рр. По цих операціях починаючи з 2005 р. стабільно формувалося від’ємне сальдо. За період 2005-2013 рр. сумарне від’ємне сальдо склало величезну суму – майже 97,4 млрд. дол. Хронічний дефіцит в зовнішній торгівлі є однією з найбільших загроз фінансовій стабільності держави, механізмом імпорту інфляції та посилення девальваційного тиску на гривню [1]. Значне сумарне скорочення від’ємного сальдо в торгівлі товарами в 2014-2016 рр. обумовлено більш швидкими темпами падіння імпорту, ніж експорту.

Серед основних причин скорочення експорту є несприятлива кон’юнктура світового ринку, зниження світових цін на традиційні для України сировинні товари, посилення вимог зовнішніх ринків до якості продукції, скорочення співпраці з історично сформованими партнерами тощо. Торгова спеціалізація країни характеризується товарною структурою її експорту (табл. 2). Оцінюючи

структуру експортних операцій, слід зазначити, що її основу становить низькотехнологічна продукція, насамперед рослинництва, добуті природні копалини, продукція з низьким рівнем технологічної обробки.

За період 2013-2016 рр. суттєво скоротилась частка продукції хімічної промисловості (з 7,7 % до 5,4 %), металів та виробів з них (з 28,2 % до 24,3 %), машин, обладнання та транспортних засобів (з 16,2 % до 11,5 %). Натомість, частка агропродовольчої продукції зросла з 27,2 % до 42,0 %, що свідчить про зростання ролі агропродовольчого експорту.

Таблиця 2 - Товарна структура експорту України в 2013 і 2016 рр. (х)

Товарна група (УКТЗЕД)	2013		2016	
	млн. дол.	%	млн. дол.	%
Сільськогосподарська продукція та продовольчі товари (1-24)	16930	27,2	15284	42,0
Мінеральні продукти (25-27)	7190	11,6	2729	7,5
Продукція хімічної промисловості (28-40)	4794	7,7	1967	5,4
Шкіряна сировина, хутро та вироби з них (41-43)	149	0,2	122	0,3
Деревина та целюлозно-паперові вироби (44-49)	2389	3,8	1669	4,6
Гекстиль, текстильні вироби, взуття (50-67)	1008	1,6	841	2,3
Вироби з скла, каменю та кераміки (68-71)	701	1,1	350	1,0
Метали та вироби з них (72-83)	17525	28,2	8839	24,3
Машини, обладнання, транспорт (84-89)	10100	16,2	4193	11,5
Інші товари	1520	2,4	367	1,1
Всього	62306	100,0	36361	100,0

(х) Розраховано авторами за даними Державної служби статистики України [2]

В цілому поточна структура експорту свідчить про спеціалізацію економіки країни, яка останнім часом стає аграрним додатком інших країн. Експорт агропродовольчої продукції здійснюють всі країни. Так, країни ЄС є найбільш потужним експортером цієї продукції в світі, проте її частка в загальному експорті поступається результату експортерів з України. Наприклад, у Франції за 2015 р. експорт агропродовольчої продукції склав 60,2 млрд. євро, в т.ч. сільськогосподарська продукція 15,7 млрд. євро (24 %) і продукція харчової промисловості 44,5 млрд. євро (76 %). В обсязі усього експорту Франції на долю агропродовольчої продукції припадає лише 13,5 % [3].

Неспроможність наших експортерів вийти на зовнішні ринки з конкурентоздатною, високотехнологічної продукцією зумовлена низькою якістю та «застарілістю» вітчизняної продукції. Саме цим пояснюється ситуація в географічній структурі нашого експорту. Основні торгові партнери України в Європі, Азії та Африці, куди останніми роками направляється більша частина українського експорту, проявляють інтерес головним чином саме до сировинних та низько технологічних видів продукції в т.ч. агропродовольчої продукції (таб.3).

Перелік найменувань імпортованих агропродовольчих товарів з України, як правило, досить обмежений – зернові культури, насіння та плоди олійних культур, жири та олії тваринного або рослинного походження, залишки та відходи харчової промисловості.

Розв'язана Росією гібридна війна проти України стала потужним чинником трансформації торгівлі як між цими країнами, так всього СНД, що призвело до стрімкого скорочення експорту товарів з України та зміни його структури-табл. 4.

Таблиця 3 - Пріоритетні імпортери з України та частка агропродовольчої продукції (х)

Країни імпортери	2013 р.			2016 р.		
	Всього, млн. дол.	в т. ч. агропродовольчої продукції		Всього, млн. дол.	в т. ч. агропродовольчої продукції	
		млн. дол.	%		млн. дол.	%
Іспанія	978	760	77,7	1004	824	82,1
Італія	2335	599	25,7	1929	601	31,1
Нідерланди	1037	690	66,5	995	703	70,6
Франція	679	497	73,2	454	340	74,9
Індія	1956	1079	55,2	1903	1579	83,0
Китай	2691	484	18,0	1832	1025	55,9
Іран	792	528	66,7	705	677	96,0
Єгипет	2718	1524	56,1	2266	1328	58,6

(х) Розраховано авторами за даними Державної служби статистики України [2]

Таблиця 4 - Географічна структура експорту товарів з України в 2013-2016 рр. (х)

Напрямок експорту	2013		2014		2015		2016	
	млн. дол.	%	млн. дол.	%	млн. дол.	%	млн. дол.	%
Країни СНД	21672	34,8	14882	27,6	7806	20,5	6032	16,6
Країни ЄС	16574	26,6	17003	31,5	13015	34,1	13496	37,1
Інші країни світу	24060	38,6	22017	40,9	17306	45,4	16833	46,3
Всього	62306	100,0	53902	100,0	38127	100,0	36361	100,0

(х) Розраховано авторами за даними Державної служби статистики України [2]

За результатами 2013-2016 рр. найбільше скоротився експорт до країн СНД – 15640 млн. дол. (72,2 %), другим за розміром зменшення є ринок інших країн – 7227 млн. дол. (30,0 %) і найменші втрати експорту по країнах ЄС – 3078 млн. дол. (18,6 %). Країни СНД, що були тривалий час основним покупцем наших товарів, а головним чином, звісно Російська Федерація, поступилися іншим країнам, та ЄС, частка якого в імпорті товарів з України стрімко зростає – з 26,6 % в 2013 р. до 37,1 % в 2016 р.

Великі перспективи зростання експорту до країн ЄС пов'язуються, насамперед, з вступом в дію угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом з 1 вересня 2017 р. Значні можливості є для збільшення експорту до інших країн світу, особливо агропродовольчої продукції, що займає за результатами 2016 р. 66,1 % загального експорту в ці країни. Не слід виключати також можливість відновлення нормальних торговельних відносин з країнами СНД при умові, що замість пріоритету політики, на перше місце прийде економічна доцільність.

Література

1. Власюк О.С. Виклики та загрози фінансовій безпеці України на середньострокову перспективу / О.С. Власюк // Фінанси України. - 2012. - № 5.- С.3-13
2. Зовнішньоекономічна діяльність. Офіційний сайт Державної Служби Статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>
3. Le commerce extérieur agricole et agroalimentaire français - principaux résultats [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.tresor.economie.gouv.fr/Ressources/File/422039>

ЗМІСТ

1.	КОНЦЕПЦІЯ СТВОРЕННЯ КЛАСТЕРІВ У АГРОПРОДОВОЛЬЧІЙ СФЕРІ ПІВДЕННОГО РЕГІОНУ	3
	Самофатова В.А.	
2.	ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ	5
	Андрющенко Є.Г.	
3.	АНАЛІЗ РОЗВИТКУ АПК УКРАЇНИ	7
	Тортіки Л.Л.	
4.	ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ В УКРАЇНІ	9
	Немченко В.В., Немченко Г.В.	
5.	ПЛЮСИ І МИНУСИ УПРАВЛІННЯ ПИТАННЯМИ В СИСТЕМІ ТУРИЗМА УКРАЇНИ НА ПРИМЕРІ САНАТОРІЯ «КУЯЛЬНИК»	12
	Okulicz-Kozaryn Walery	
6.	ОБЗОР ПРАВОВОГО РЕГУЛІРОВАНИЯ СИСТЕМЫ РАННЕГО ОПОВЕЩЕНИЯ ОБ ОПАСНЫХ ПРОДУКТАХ ПИТАНИЯ И СРЕДСТВАХ КОРМЛЕНИЯ ЖИВОТНЫХ	14
	Stych Marek	
7.	ВАЖНЫЕ АСПЕКТЫ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКИ СТРАХОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ	17
	Циновская М. О., Митрофанова Г.В.	
8.	НАПРАВЛЕНИЯ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ СБЫТОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ ПИЩЕВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ	19
	Панкова Т.Н.	
9.	ФОНОСЕМАНТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ В МАРКЕТИНГОВЫХ КОММУНИКАЦИЯХ	25
	Карчевская Е.Н., Лапицкая О.В., Соловьева Л.Л.	
10.	КОНЦЕПЦІЯ У ЛІСОВОМУ ТА МИСЛИВСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ: МОЖЛИВОСТІ, РИЗИКИ, ІНТЕРЕСИ	28
	Проців О.Р.	
11.	ОБЛІКОВА СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА	31
	Трачова Д.М.	
12.	УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНО-КВАЛІФІКАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ПРАЦІВНИКІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ	34
	Седікова І.О.	
13.	ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ ОСНОВНОГО КАПІТАЛУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	35
	Ступницька Т.М.	
14.	СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ	39
	Антонюк П.О., Антонюк О.П.	
15.	ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПТАХІВНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВ	42
	Славута О.Ю.	
16.	ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЙ УПРАВЛІННЯ	44
	Пчелянська Г.Б.	
17.	ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОЇ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ В УКРАЇНІ	46
	Тарасова О. В.	
18.	УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ КОНТРОЛЮ ЗА ФОРМУВАННЯМ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА	50
	Ощепков О.П., Магденко С.О.	
19.	СУЧАСНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ ПІДПРИЄМСТВА	53
	Ткачук Г.О.	
20.	СУЧАСНИЙ СТАН ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ПРАЦІВНИКІВ	57
	Євтушевська О.О.	